

(باسمه تعالی)

خلاصه جلسه کارگروه عفاف گرایی و تربیت جنسی مورخ ۲۱ مردادماه ۱۳۹۴

جلسه با قرائت کلام الله مجید توسط آقای باقری آغاز گردید.

آقای سعیدی: جمعیت قابل توجهی از جمعیت کشور را دانش آموزان تشکیل می دهند بدین جهت کار بر روی این گروه بزرگ اهمیت فراوان دارد/ باید در طرح مسائل و گفته ها دقت گردد تا سند نهایی دارای دقت باشد/ گفتگوی اعضای محترم به صورت اظهار نظر شخصی بر روی سایت دانشگاه قرار خواهد گرفت./در صورت امکان بر گه های فرم نظرات در دقایق پایانی جلسه تکمیل گردد تا در پیاده سازی مطالب کمک گردد/

ارائه متن هشدار یک پزشک اجتماعی:(این متن عینا از وب توسط آقای باقری جستجو و ارائه شد)

افزایش سن ازدواج که در چند سال اخیر مرتبا از آن سخن گفته می شود، تبعاتی هم با خودش به همراه دارد؛ یکی از مهمترین این تبعات که البته کمتر از آن سخن به میان می آید، چگونگی برطرف کردن نیازهای جنسی جوانان یا به عبارتی «زیست جنسی» است. این موضوع، جزو مواردی است که جوانان، خانواده ها، کارشناسان و مسئولان ترجیح می دهند به آهستگی از کنار آن رد شوند و انکار را از پیدا کردن راه حل ساده تر می بینند. اما این پاک کردن صورت مساله، تنها ابعاد بغرنج تری به قضیه می دهد.

حالا این موضوع یعنی تغییرات زیست جنسی در ایران طی سال های اخیر، موضوع یک فیلم مستند قرار گرفته است. یاسر عرب، مستندساز جوان فیلم «یک پیشنهاد ساده» با گفت وگوهایی که با کودکان، نوجوانان، جوانان، والدین و کارشناسان و صاحب نظران پزشکی و اجتماعی انجام داده، سعی کرده سواد جنسی قشرهای مختلف را بسنجد و آنچه زیر پوست جامعه می گذرد را نشان دهد که شاید کاری انجام شود و تا از این دیرتر نشده، فکری به حال آشفته گی جنسی شود.

در این مستند که متشکل از سه بخش است، به طور صریح به موضوعاتی پرداخته شده که کمتر درباره آنها سخنی گفته و شنیده می شود؛ مواردی از قبیل جای خالی آموزش جنسی به کودکان در مدارس، لزوم آموزش بهداشت جنسی در سن بلوغ، فاصله بین سن بلوغ و سن ازدواج، چگونگی برطرف کردن نیازهای جنسی جوانان در این دوران، تبعات، مشکلات و راهکارهای احتمالی برای روبه رویی با این مسائل.

در اولین اکران این مستند که دیروز در مجموعه فرهنگی شهدای انقلاب اسلامی برگزار شد، علاوه بر سازندگان این فیلم، پزشکان و متخصصان آسیب های اجتماعی نیز حضور داشتند و به بحث و بررسی درباره زیست جنسی در ایران پرداختند. دکتر سیدعلی آذین متخصص پزشکی اجتماعی و سایکوسکسولوژیست، دکتر عفت السادات مرقاتی خویی سکسولوژیست و دکتر فرشید مرادیان روانشناس و سکس تراپیست.

غفلت از آموزش‌های جنسی

دکتر آذین، با بیان این که ساخت چنین مستندهایی نیاز امروز جامعه ماست، گفت: آموزش‌های جنسی مناسب هر سن باید انجام بگیرد در حالی که ما از این آموزش‌ها غفلت می‌کنیم و متأسفانه سیستم آموزش و پرورش بسته ما اجازه نمی‌دهد کودکان، نوجوانان و جوانان متناسب با سنشان با این مسائل مواجه شوند. این متخصص همچنین گفت: لازم است موضوع سلامت جنسی در قالب مراقبت‌های اولیه بهداشتی قرار بگیرد. در شرایط فعلی تعداد بسیار کمی کلینیک سلامت جنسی در کشورمان وجود دارد که جوابگوی جمعیت کشورمان نیست و نیاز به مراکز تخصصی داریم که مردم بتوانند با هزینه‌های کم به آنها مراجعه کرده و پاسخ مناسب سوالات و مشکلاتشان را دریافت کنند.

این سکسولوژیست در پاسخ به این سوال که آیا به بحران جنسی در ایران رسیده‌ایم یا نه، گفت: آنچه می‌بینیم این است که روزبه‌روز در رفتارها و محیط اجتماعی و نوع آسیب‌هایی که رخ می‌دهد با تغییر مواجهیم. در شرایطی که اینقدر تحولات سریع صورت می‌گیرد و ما برنامه‌ریزی نداریم، با خوشبینانه‌ترین حالت هم که به شرایط موجود نگاه کنیم می‌بینیم به سمت بحران پیش می‌رویم.

او در پایان تأکید کرد: این که بخواهیم کلمه بحران را برای شرایط موجود استفاده کنیم چندان علمی نیست چون متأسفانه آمارهای دقیقی نیز در دست نداریم، اما آنچه مسلم است این است که از نظر برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری، مداخله به موقع و ارزیابی تصمیم‌ها دچار بحرانییم که این موارد ما را به سمت بحران جنسی پیش می‌برد.

فرهنگ تربیت جنسی نداریم

دکتر خویی نیز با اظهار خرسندی از اکران فیلمی با این موضوع در کشورمان، به لزوم تربیت جنسی از دوران کودکی اشاره کرد و گفت: بسیاری از مشکلات و آسیب‌هایی که جوانان ما با آنها روبه‌رو می‌شوند به دلیل نداشتن تربیت صحیح جنسی است. اگر بپذیریم مغز، ارگانی است که به فرد دستور می‌دهد چه کار بکند و چه کار نکند و به افراد این قدرت را بدهیم که نسبت به خودشان شناخت پیدا کنند، می‌توانند هیجان‌ها، عواطف و احساساتشان را کنترل کنند و به دلیل هیجانی شدن در یک شرایط خاص، کنترل رفتار خودشان را از دست نداده و رفتار پرخطر جنسی انجام ندهند.

این متخصص با تأکید بر این که فرهنگ تربیت جنسی نداریم گفت: در این مستند هم مدام از جوانان می‌شنیدیم که نمی‌دانیم باید با این نیاز چه کنیم. این در حالی است که اگر این افراد به شناخت درستی از خودشان دست پیدا کنند، نه لزومی به ازدواج زودهنگام است و نه لزومی به وارد شدن در عرصه‌های خطرناک رفتاری، بلکه می‌توانند محرک‌ها را بشناسند، از آنها دوری کنند و سلامت جنسی داشته باشند. کودکان حتی حریم خصوصی را هم نمی‌شناسند.

اما در ادامه این نشست دکتر مرادیان با بیان این که شناخت نمی‌تواند تمام مسائل را حل کند، گفت: انسان فقط از شناخت تشکیل نشده و نباید هیجان‌ها و احساسات را فراموش کرد. هنگامی که با اغلب افراد درباره روابط

جنسی حرف می‌زنیم فارغ از این که شناخت، اطلاعات و تجربه داشته باشند یا نه، نوعی احساس اضطراب در آنها به وجود می‌آید بنابراین نمی‌توان گفت اگر شناخت وجود داشته باشد همه مشکلات حل می‌شود. او با اشاره به مباحث مطرح شده در این مستند درباره آموزش ندادن نقاط حساس بدن به کودکان گفت: نه تنها نقاط حساس بدن به کودکان آموزش داده نمی‌شود بلکه آنها حتی با مباحثی مانند حریم خصوصی و مراقبت از خود نیز آشنا نمی‌شوند.

این روانشناس تاکید کرد: لازم است از دوران کودکی جرات‌ورزی و مهارت‌های تصمیم‌گیری و نه گفتن را به کودکان یاد بدهیم و فرزند ما بداند انسان سالم کسی است که در مواقع لزوم می‌تواند به جای احساس اضطراب، احساس خشم داشته باشد و بتواند از خودش دفاع کند.

اظهارات اعضا در مورد لزوم و چگونگی مبحث جلوگیری از سوء استفاده جنسی:

آقای سعیدی: منظور از آموزش جنسی در مبحث ارائه شده همان تربیت جنسی است. / می‌توان با اشاره به حریم خصوصی به فرزند با رعایت حجب و حیا مسائل تربیت جنسی را مطرح نمود.

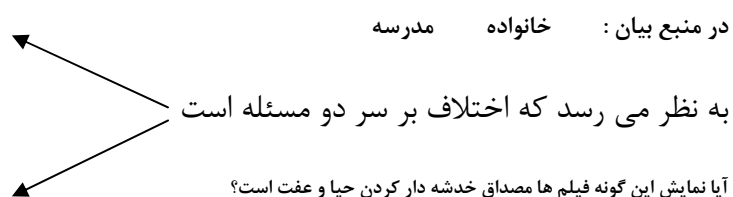
آقای باقری: محور و بنای صحبت و اظهار نظر باید بر مبنای واقعیت و مستندات باشد/ آیا واقعا گفتن اطلاعات جنسی به دانش آموزان به آنان آسیب وارد می‌نماید؟/ دانش آموزان در مدرسه اطلاعاتشان در این زمینه‌ها بالاست/ در مورد رعایت حیا و عفت که مطرح شد چگونه است که در آیات قرآن این موضوع کاملا مشهود است اما در روایات معصومین (ع) بی‌پرده و صریح به این موضوعات اشاره گردیده است؟

آقای محمدی: در ورود به مباحث جنسی در قرآن با کنایه صحبت می‌شود. اما مباحث قضایی و حقوقی در قرآن به صراحت مطرح گردیده است.

آقای صادق زاده طباطبایی: مطالب جلسه گذشته را مطالعه نمودم/ در مورد سوال آقای دکتر باقری ، موضوع مقاله اینجانب همین مطلب است/ قرآن برای هدایت عموم (کودکی - بزرگسالی) است و جنبه آموزشی دارد ورود به مسائل جنسی در قرآن همراه با حیاست/ به مسائل اشاره دارد ولی بدون ورود صریح (سوره یوسف)

ورود به مسائل جنسی برای دانش آموزان تهدیدی برای آنان نیست/رعایت حیا به معنای ورود پیدا نکردن به مسائل جنسی نیست.

آقای سعیدی: سوال جلسه پیش، آن بود که آیا نمایش این فیلم (انیمیشن کُمِل) قبح حیا را می شکند یا خیر؟

آقای محمدی: آموزش عمومی در بین دانش آموزان باعث شیوع این مطالب در بین آنان می شود.

آقای قربانی پور : تکمیل دانسته های جنسی دانش آموزان ضرورتی ندارد و ممکن است موجب اعتراض والدین نیز شود/ دارای تبعات منفی است و از سویی در واقع دانش آموزان حریم خصوصی خودشان را می دانند.

آقای سعیدی: در واقع دوستان مخالف ارائه مبحث سوء استفاده جنسی می گویند : اگر دانش آموز حریم خصوصی را می داند پس چرا دوباره این مسائل را مطرح کنیم تا مقاومت ایجاد شود؟

آقای باقری : اکثر دانش آموزان حریم خصوصی را نمی دانند ، کنجکاوی دارند ولی نگاه جنسی به قضیه ندارند . اتفاقا می خواهیم در این مورد حساسیت ایجاد گردد/ (می توان از قبل با والدین این مطالب را مطرح نمود) شیوه اجرا باید دقیق باشد/ باید از جرات ورزی و حقوق فردی شروع کرد و با مدیریت بحث را به پیش برد.

آقای داوودی نژاد: آموزش ندادن این مسائل باعث ایجاد مشکلات کنونی در بین جوانان است. اکثر دانش آموزان و حتی برخی از والدین از این مسائل آگاه نیستند. آموزش حریم خصوصی می تواند به شکل ذکر مثال باشد. همانند:

از فرزندمان بپرسیم: آیا می توان به منزل فردی که نمی شناسیم وارد شویم؟ نه بدن انسان نیز همین گونه است و هر کس دارای حریمی است که نباید به آن وارد شد.

آقای صابری: توضیح اسلایدهای تهیه شده توسط ایشانرا جمع به جلوگیری از سوء استفاده کودک

دو نگاه به جامعه

1. نگاه کاپیتالیستی بر اساس نئولیبرالیسم: کاهش مداخلات دولتی و مکانیزم ایجاد تعادل خودبخودی در جامعه بر مبنای رسیدن آن به پتانسیل کمینه
  - اساس نئولیبرالیسم که توسط فون هایک بیان شده ایجاد تعادل بر اساس عرضه و تقاضا است، هر گونه دخالت علمی باعث ایجاد اختلال در سیستم می شود. وظیفه دولت ایجاد زمینه های لازم برای رشد افراد و جامعه است.
2. نگاه سوسیالیستی: مداخله دولت برای حفظ سلامت جامعه الزامی است.
  - مراقبت از افسار ضعیف یکی از وظایف دولت است. وجود شعاری مشابه با پیشگیری بهتر از درمان است

نحوه برخورد با آسیب در دو نگاه قبلی

- کاپیتالیستی
  - مداخله کمینه دولت در امور اجتماعی (بیمه، آموزش و مدارس، مالیات، نظارت و غیره)
  - قوانین سخت
  - برخورد شدید با مجرم (بسیاری احکام زندان)
- سوسیالیستی
  - مداخله بیشینه دولت در امور اجتماعی و سعی در زدودن آسیبها و اثرات آنها
  - قوانین معتدل
  - برخورد ملایم با مجرم (کمتر بودن و سبکتر بودن احکام زندان)

نگاه اسلام به کدامیک از این دو نگاه نزدیکتر است؟

- قاعده اخلاقی زرین : آنچه برای خود می پسندی برای دیگران بپسند
- اعدل السیره ان تعامل بما تحب ان يعاملوک به، حضرت علی (ع)، (اندیشه: 213)
- مراقبت
  - کلکم راع و کلکم مسئول عن رعیتة (اندیشه: 172)
  - ان الله کان علیکم رقیباً، (نساء: 1)، (اندیشه: 199)
- نامه 53 نهج البلاغه
  - و إنما یؤتی خراب الأرض من إغواض، عامل ویرانی سرزمین تنگدستی مردم ان است
  - و تعهد أهل الثیم و ذوی الرقة فی السن ممن لا حيلة له و لا یئصب للمناله نفسه
- خطبه 34 نهج البلاغه
  - فأما حککم علی فالنصیحة لکم و توفیر فینکم علیکم و تعلیمکم کيلا تجهلوا و تأدیبکم کيما تعلموا

آزارهای جنسی و دین

- نتایج پژوهشی انجام شده بر 5000 زن نشان میدهد که از میان آن ها 600 نفر زنی که در کودکی و نوجوانی با آزار جنسی مواجه شده بودند دارای مشکلات عاطفی و روانی بیشتری (مثل افسردگی و عزت نفس کمتر) بودند. آنها هم چنین حس دین ورزی کمتری نیز داشتند.
  - دین می تواند به افراد کمک کند تا از طریق مکانیسمی چون حمایت های اجتماعی با اذیت و آزار خانگی مقابله کنند.
  - پژوهشی نشان می دهد که اعمال مذهبی بزرگسالان در شدت علائم آسیب روحی در کسانی که در کودکی مورد آزار جنسی قرار گرفته اند دخیل بوده است.
- (روانشناسی دین: 609)

گروه‌های اجتماعی و آسیب‌های جنسی (دسته بندی نگارنده)

• از نظر ریسک مبتلا به آسیب جنسی

1. ریسک کم، خانواده های فرهنگی
2. ریسک متوسط، خانواده های متمدن (تمایل به فساد بر اثر عدم وجود فرهنگ استفاده صحیح از دستاوردهای تمدن)
3. ریسک زیاد، خانواده های ضعیف (فرهنگ و تمدن پایین، محیط مخاطره انگیز)

• از نظر تاثیر پس از آسیب جنسی بر آزار دیده

1. تاثیر زیاد، خانواده های فرهنگی (مغایرت با آموزه های فرهنگی و ایجاد عقده)
2. تاثیر متوسط، خانواده های متمدن (بی توجهی به مفاهیم فرهنگی یا شلختگی فرهنگی)
3. تاثیر کم، خانواده های ضعیف (کثرت وجود آسیب دیده ها، آگاهی و تجربه در مورد آسیب)

گروه‌های اجتماعی و آسیب‌های جنسی، دسته بندی نگارنده

• از نظر تاثیر اجتماعی پس از آسیب

1. تاثیر بسیار مخرب، خانواده های فرهنگی (تاثیر بالای این افراد در اجتماع)
2. تاثیر بسیار مخرب، خانواده های متمدن (مبتلا کردن دیگران)
3. تاثیر تخریبی کم، خانواده های ضعیف (عموماً این افراد در اجتماع دیده نمی شوند و بی اثرند)

• تاثیر کلی (برایند هر سه معیار) بر اجتماع

1. تاثیر بسیار مخرب، خانواده های فرهنگی (غالب بودن تاثیرات اجتماعی پس از آسیب)
2. تاثیر بسیار مخرب، خانواده های متمدن (مبتلا کردن دیگران)
3. تاثیر بسیار مخرب، خانواده های ضعیف (آمار بالای آسیب ها، غالب بودن ریسک ابتلاء به آسیب، افزایش بزهکاری)

جلوگیری و مراقبت از آزارهای جنسی

• آموزش و حساسیت زایی به چه گروههایی باید صورت گیرد؟

- خانواده
- مربی
- کودک
- رسانه
- نیروهای پلیس و قضایی

جلوگیری و مراقبت از آزارهای جنسی

• متولی کیست؟

- حکومت

• آموزش شامل چیست؟

- خود مراقبتی
- دیگر مراقبتی

• آموزش چه مراحل دارد؟

- مراقبت : جلوگیری از وقوع
- محافظت : در هنگام وقوع
- مطلع کردن : پس از وقوع

مراحل آموزش برای خود مراقبتی

• مراقبت

- عدم معاشرت با بزرگتر از خود
- قرار نگرفتن با بیگانه در محیطی خلوت و بسته
- شناسایی رفتار مشکوک مانند محبت بی دلیل و غیره
- توانایی «نه» گفتن
- باز نکردن در منزل در غیاب والدین

• محافظت

- طریقه فرار کردن از دام
- فریاد کشیدن و آموزش آن
- تماس گرفتن و درخواست کمک از افراد مطمئن مانند پلیس، والدین، مربیان، 123 و غیره

مراحل آموزش برای خود مراقبتی

• مطلع کردن

- آموزش مطرح کردن هر مورد ناگوار با والدین، مربیان و غیره

مراحل آموزش برای دیگر مراقبتی

• مراقبت

- همواره همراه بودن یکی از والدین با کودک زیر 12 سال (والدین)
- به صورت قانون در آوردن لزوم وجود همراه برای کودکان زیر 12 سال (حکومت)
- تنها نگذاشتن کودک با غریبه ها و حتی آشنایان در خانه و یا محیط کار و غیره (والدین)
- ایجاد محیط های بازی و قابل نظارت در مدارس
- الزامات قانونی در سرویس مدارس، لزوم ارائه گواهی عدم سوء پیشینه، آزمایشات سلامت روان به طور مستمر، تأهل و سایر شرایط لازم (حکومت)
- زیر نظر داشتن سرویس مدارس (والدین و حکومت)
- تبلیغات آگاهی دهنده به جامعه (حکومت)

• محافظت

- آموزش لازم به پرسنل و آمادگی آنها جهت حضور به موقع و مؤثر در هنگام وقوع جرم (حکومت)
- حساسیت و واکنش مناسب نسبت به شکوه و شکایت کودک (والدین و مربیان)

• مطلع کردن

- اعلام و پوشش خبری مشکلات به وجود آمده در شبکه های محلی یا ملی برای حساسیت زایی (حکومت)
- سعی در آسیب زدایی، مشاوره های روانکوی، معالجات لازم و غیره (والدین، حکومت)

سعیدی : با تشکر از جناب آقای دکتر صابری، دوستان نقدهای خود را بفرمایید.

آقای یوسفی: لطفا مدیریت زمان رعایت گردد/ در مقدمات صرف وقت می شود و باید از پیش نیازها عبور کنیم و به راه کارها بپردازیم/

آیا شما می فرمایید خانواده ها مرکز آموزش نباشد؟ (با ارائه برشی از خانواده ها که همان خانواده های آسیب دیده اند)

آقای صابری:

همان طور که در صحبت هایم گفتم وظیفه آموزش علاوه بر خانواده، مدارس نیز هم هستند و یکی از دلایل آن وجود مربیان، نزدیکان و خانواده های مشکل دار است.

با توجه به آمارهای نیروی انتظامی ۲۰٪ خانواده ها درگیر موضوع مواد مخدر هستند (خانواده های آسیب دیده)

یوسفی : اساس تربیت از تولد تا دو سالگی است / قائل به مخالفت آموزش در مدرسه نیستم/ از جهتی ارائه بد و نامطلوب این آموزش ها خطراتی را به دنبال دارد. / باید از ابزارهای دین استفاده نمود.

صابری. بحث ما در اینجا تربیت نمی باشد بلکه آموزش برای محافظت از خود و دیگران در مقابل آسیبهای جنسی است. نکته دیگری که در اینجا باید ذکر گردد این است که کار کارگروه ما جواب به این سؤال است که "آیا آموزش محافظت در مدارس جزء محتوای درسی قرار بگیرد یا خیر؟" به عبارتی دیگر، آیا در سند بالادستی آموزش و پرورش آییناً آموزش شباشد یا نباشد؟" در مورد محتوای آموزش و چگونگی آن نیاز به تحقیقات و کارهای بیشتری است.

آقای معمار یانی : روش نتیجه گیری را متوجه نشدم / پیش فرض های مبهمی داریم و می خواهیم از آنها نتایج روشنی بگیریم (آمار، پژوهش، آموزش و ...) و به آن استناد کنیم / آیا تربیت در مواردی نظیر تربیت چشم ، تخیل و نعمتها و .... یاد داده ایم که سراغ تربیت جنسی برویم؟

صابری. در اسلایدهای اول سعی شده "سهم" و "احساس لزوم دخالت" حکومت های سوسیالیستی و کاپیتالیستی و هم چنین نگاه منابع اسلامی در موضوع تربیت و آموزش نشان داده شود. در قسمت بعدی سعی شده تأثیر آسیبها آورده شود و هم چنین گفته شود که در آموزش برای محافظت از خود و دیگران از آسیبهای جنسی الزاماً آن گونه که برخی دوستان تصور دارند نیاز به بیان بسیاری از جزئیات آنچنان که در فیلم کامل آمده نمی باشد

دقت شود که در تربیت جنسی دامنه و گستردگی خطر بسیار بیشتر از سایر تربیتها هم چون گوش و چشم و غیره می باشد و اینها قابل مقایسه نمی باشند.